

مقدمه مؤلف

سپاس خداوندی را که توفیق تحریر برگ سبز دیگری را عنایت کرد. کتاب حاضر حاصل سال‌ها تجربه و تدریس در مقطع کنکور می‌باشد. نیاز به کتابی با طبقه‌بندی مناسب، جامع با رویکرد تستی و مفهومی در این مقطع که هم پاسخگوی نیاز درسی دانش‌آموزان سال یازدهم باشد و هم آن‌ها را جهت کنکور آماده کند، ما را بر آن داشت تا نگارش این کتاب را شروع کنیم.

ویژگی‌های این کتاب عبارت است از:

- ◀ طبقه‌بندی درسنامه برای تحقق یادگیری بهتر
- ◀ ارائه پیام آیات و احادیث متن درس
- ◀ پاسخ به تمرین‌های پایان هر درس با عناوین تدبیر، فعالیت کلاسی و اندیشه و تحقیق
- ◀ ارائه نمونه سؤالات امتحانی برای هر درس که شامل آیات و احادیث، درست و نادرست، جای خالی، پاسخ کوتاه و پاسخ تشریحی به همراه پاسخنامه
- ◀ امکان استفاده از سؤالات در مراحل تدریس و طرح سؤالات امتحانی برای سهولت کار همکاران
- ◀ منطبق با آخرین تغییرات کتاب درسی سال ۹۸
- ◀ ارائه تست‌های مروری که دانش‌آموزان عزیز مطالب قبلی را موقع تست زدن دوره کنند.
- ◀ ارائه تست‌های هدفدار و کنکوری برای آمادگی و آشنایی دانش‌آموزان با سؤالات کنکور

در پایان از استاد گران‌قدر جناب آقای شبقره و سرکار خانم فرجیان که در تمامی مراحل با کمال دقت ما را مساعدت نمودند، تشکر می‌کنیم و از همراهی مسئولین انتشارات مشاوران آموزش سپاسگذاریم.

گروه مؤلفان

تفکر و اندیشه

- ۷ درس اول: هدایت الهی
۱۳ درس دوم: تداوم هدایت
۲۱ درس سوم: معجزه جاویدان
۲۸ درس چهارم: مسئولیت‌های پیامبر (ص)
۳۵ درس پنجم: امامت، تداوم رسالت
۴۲ درس ششم: پیشوایان اسوه
۴۹ درس هفتم: وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی ...
۵۵ درس هشتم: احیای ارزش‌های راستین
۶۲ درس نهم: عصر غیبت
۷۰ درس دهم: مرجعیت و ولایت فقیه

در مسیّر

- ۷۷ درس یازدهم: عزت نفس
۸۲ درس دوازدهم: پیوند مقدس

پاسخنامه تشریحی

۹۰

هدف کلی: تبیین قلمرو رسالت پیامبر ﷺ

- ۱- دریافت و ابلاغ وحی
- ۲- تعلیم و تبیین قرآن (مرجعیت دینی)
- ۳- اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری)

۱- دریافت و ابلاغ وحی

الف) پیامبر ﷺ آیات قرآن را به طور کامل از فرشته وحی دریافت می‌کرد و بدون ذره‌ای کم یا زیاد به مردم می‌رساند و آیات را برای مردم می‌خواند.

- ب) نویسندگان را مأمور نوشتن قرآن نمود. (کاتبان وحی)
- پ) عده‌ای با اشتیاق آیات را فرا می‌گرفتند و در سینه خود حفظ و به آن عمل می‌نمودند. (حافظان وحی)
- ت) اولین و برترین کاتب و حافظ، حضرت علی علیه السلام بود.

۲- تعلیم و تبیین قرآن (مرجعیت دینی)

الف) پیامبر ﷺ وظیفه تعلیم و تبیین قرآن را بر عهده داشت تا مردم بتوانند به معارف قرآن دست یابند و جزئیات و احکام و قوانین را بفهمند و شیوه عمل کردن به آن را بیاموزند.

- ب) گفتار و رفتار پیامبر ﷺ اولین و معتبرترین مرجع علمی برای فهم عمیق آیات الهی است.
- پ) مسلمانان با مراجعه به گفتار و رفتار پیامبر ﷺ به معنای واقعی معارف قرآن پی می‌بردند و شیوه انجام دستورات قرآن را می‌آموختند.
- ت) ما مسلمانان نماز و حج و بسیاری دیگر از وظایف خود را که کلیات آن‌ها در قرآن آمده، مطابق گفتار و رفتار پیامبر ﷺ انجام می‌دهیم.
- ث) اولین و بزرگ‌ترین معلم قرآن پیامبر ﷺ است.

۳- اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری)

- الف) ولایت به معنای سرپرستی و رهبری است.
- ب) ایشان به محض اینکه مردم مدینه، اسلام را پذیرفتند، به این شهر هجرت کرد و با انصار (مردم مدینه) و مهاجران (کسانی که از مکه آمده بودند)، حکومتی را که بر مبنای قوانین اسلام اداره می‌شد، پی‌ریزی نمود.
- پ) مسجد را محل حکومت و رهبری خود قرار داد.
- ت) با توسعه حکومت اسلامی، سایر احکام خدا را با کمک مردم به اجرا درآورد و به گسترش عدالت پرداخت.

طبق روایات معصومین، اسلام بر پنج پایه استوار است و از میان آن‌ها ولایت مهم‌ترین پایه است. از جمله آن‌ها این حدیث امام باقر علیه السلام است:

«بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ عَلَى الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّوْمِ وَالْحَجِّ وَالْوَلَايَةِ وَ لَمْ يَنْدَ بِشَيْءٍ كَمَا نُوذِيَ بِالْوَلَايَةِ»

اسلام بر ۵ پایه استوار است: بر نماز، زکات، روزه، حج و ولایت و به چیز دیگری دعوت نشده آن‌گونه که مردم به ولایت دعوت شده‌اند. پیام حدیث: ولایت ظاهری، مهم‌ترین پایه اسلام

ضرورت تشکیل حکومت اسلامی

چرا جامعه اسلامی نیازمند حکومت اسلامی است؟

چرا ولایت و حکومت یکی از مهم‌ترین دستورات اسلامی شمرده شده است؟

در پاسخ به سؤال به دو دلیل اشاره می‌کنیم.

- ۱- ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام
- ۲- ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت

۱- ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام

الف) یک دین کاملاً اجتماعی است. ضمن توجه به فرد به زندگی اجتماعی توجه دارد و به برخی از احکام فردی، جنبه اجتماعی داده است. (مثل عبادت) ب) برپایی عدالت در جامعه بدون نظام حکومتی سالم امکان ندارد. پ) اجرای احکام اجتماعی مانند: خمس، زکات، حقوق خانواده، امر به معروف و ... با تشکیل حکومت اسلامی امکان دارد.

۲- ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت

الف) ولی و سرپرست حقیقی انسان‌ها خداست.
ب) اطاعت از دستورات خدا و کسانی که خودشان معین کرده، ضروری و واجب است.
پ) کسانی که به مردم فرمان می‌دهند و قانون‌گذاری می‌کنند، در حالی که قانونشان نشئت گرفته از فرمان الهی نیست، **طاغوت** نامیده می‌شوند.
ت) پذیرش حکومت طاغوت و انجام دستوراتش بر مسلمانان حرام است.
ث) پس باید حکومتی وجود داشته باشد که طاغوتی نباشد و مورد پذیرش خدا باشد و دستورات خدا را که در قرآن و روایات آمده، اجرا کند.

تدبیر در قرآن

آیه ۱- ﴿الَّذِينَ آمَنُوا بِمَا نُزِّلَ إِلَيْكَ وَمَا نُزِّلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾

آیا ندیده‌ای کسانی که گمان می‌برند به آنچه بر تو نازل شده و به آنچه پیش از تو نازل شده ایمان دارند، اما می‌خواهند دآوری به نزد طاغوت برند، حال آن که به آنان دستور داده شده که به آن کفر بورزند و شیطان می‌خواهد آنان را به گمراهی دور و درازی بکشاند.

نساء ۶۰

آیه ۲- ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾

به راستی که پیامبرانمان را همراه با دلایل روشن فرستادیم و همراه آنان کتاب آسمانی و میزان نازل کردیم تا مردم به اقامه عدل و داد برخیزند.

مید ۲۵

در آیات تفکر کنید و مشخص کنید که دلایل مطرح شده در بحث ضرورت اسلامی با کدام یک از آیات مرتبط است؟

سوره / آیه	دلیل
سوره نساء آیه ۶۰	پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت
سوره حدید آیه ۲۵	ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام

کشف رابطه

امام خمینی (ره) رهبر کبیر انقلاب اسلامی شخصیت عصر حاضر است که به تبیین ضرورت حکومت اسلامی پرداخته و با بیان روشنگرانه خود توجه مردم را بدان جلب کرده است. در سخنانی که از ایشان نقل می‌شود، بیندیشید و ببینید که با کدام یک از دلایل تشکیل حکومت ارتباط دارد.

سخنان امام خمینی	دلیل
به این دلیل که هر نظام سیاسی غیراسلامی نظامی شرک آمیز است، چون حاکمش طاغوت است، ما موظفیم آثار شرک را از جامعه مسلمانان و از حیات آنان دور کنیم و از بین ببریم.	ضرورت پذیرش ولایت الهی
مذهب اسلام هم‌زمان با این که به انسان می‌گوید: که خدا را عبادت کن و چگونه عبادت کن، به او می‌گوید: چگونه زندگی کن و روابط خود را با سایر انسان‌ها چگونه باید تنظیم کنی و حتی جامعه اسلامی با سایر جوامع چگونه روابطی باید برقرار نماید. هیچ حرکت و عملی از فرد و جامعه نیست، مگر این که مذهب اسلام برای آن حکمی مقرر داشته باشد.	ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام

ولایت معنوی پیامبر

- ۱- پیامبر ص مسئول تشکیل حکومت و اجرای قوانین اسلام است. ولایت و سرپرستی جامعه را بر عهده دارد. (ولایت ظاهری)
- ۲- پیامبر ولایت معنوی را بر عهده دارد که همان سرپرستی و رهبری معنوی انسان‌هاست که مرتبه‌ای بالاتر از ولایت ظاهری است.

انواع ولایت پیامبر ص

علت وصول پیامبر ص به ولایت معنوی چیست؟

- الف) با انجام عبودیت و بندگی
- ب) در مسیر قرب الهی به مرتبه‌ای از کمال نائل شد.

- ۱- عالم غیب و ماورای طبیعت را مشاهده می‌کند.
- ۲- به اذن الهی در طبیعت تصرف می‌کند. مثلاً به اذن الهی بیمار را شفا می‌بخشد. بلایی را از جامعه دور می‌کند و حاجات مردم را برآورده می‌سازد.
- ۳- دل‌های آماده را هدایت می‌کند. این هدایت معنوی یک کار ظاهری نیست. یعنی از طریق آموزش معمولی و عمومی نیست؛ بلکه از طریق امداد غیبی و الهامات است.

مصادیق ولایت معنوی پیامبر ص

عامل بهره‌مندی انسان‌ها از هدایت معنوی

- ۱- میزان بهره‌مندی انسان‌ها از هدایت به درجهٔ ایمان و عمل آنان بستگی دارد.
- ۲- هر قدر درجهٔ ایمان و عمل بالاتر باشد، استعداد و لیاقت دریافت هدایت معنوی را بیشتر می‌کند.

نمونهٔ کامل هدایت معنوی

- ۱- نمونهٔ کامل از هدایت معنوی در رفتار پیامبر ﷺ با حضرت علی رضی الله عنه است.
- ۲- حضرت علی رضی الله عنه از همان دوران کودکی تحت تربیت پیامبر صلی الله علیه و آله قرار گرفت.
- ۳- با استعداد بی‌نظیر خود مراتب کمال را در ایمان و عمل به سرعت طی کرد.
- ۴- حضرت علی رضی الله عنه هم از روش معمولی و هم از هدایت معنوی پیامبر صلی الله علیه و آله بهره می‌برد.

آیه

حضرت علی رضی الله عنه می‌فرماید:

«روزی پیامبر صلی الله علیه و آله هزار باب از علم را به رویم گشود که از هر کدام، هزار باب دیگر گشوده می‌شد.»
آموزش این علوم از طریق آموختن معمولی نبود و به صورت الهام بر روح و جان حضرت علی رضی الله عنه بوده است.

عصمت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله

۱- تحت تأثیر هوای نفسانی قرار نگیرید و

۲- مرتکب گناه و خطا نگردد.

پیامبر زمانی می‌تواند مسئولیتش را به درستی انجام دهد که:

۱- مطمئن باشند هیچ‌گاه مرتکب گناه و اشتباه نمی‌شود.

۲- اگر احتمال دهند گناه می‌کند، به او اعتماد نمی‌کنند و از او پیروی نمی‌کنند.

مردم زمانی گفته‌ها و هدایت پیامبر را می‌پذیرند که:

بدون عصمت مسئولیت پیامبر صلی الله علیه و آله به نتیجه نمی‌رسد، زیرا:

- ۱- اگر پیامبر صلی الله علیه و آله در دریافت و ابلاغ وحی معصوم نباشد ← دین به درستی به مردم نمی‌رسد و امکان هدایت از مردم سلب می‌شود.
- ۲- اگر پیامبر صلی الله علیه و آله در تعلیم و تبیین وحی معصوم نباشد ← امکان انحراف در تعلیم الهی پیدا می‌شود و اعتماد مردم به دین از دست می‌رود.
- ۳- اگر پیامبر صلی الله علیه و آله در اجرای احکام الهی معصوم نباشد ← امکان دارد کارهای مخالف دستور خدا را انجام دهد و مردم از او سرمشق بگیرند و به گمراهی دچار شوند.

تشخیص‌دهندهٔ مقام عصمت در انسان و توانایی مقاومت در مقابل وسوسهٔ گناه
۱- این کار از انسان‌ها ساخته نیست.

۲- فقط خداست که از آشکار و نهان افراد اطلاع دارد.

۳- فقط خداست که می‌تواند توانایی فرد در دوری از گناه را تشخیص دهد.

۴- وقتی خدا کسی را به پیامبری برمی‌گزیند، او می‌تواند مسئولیت خود را به درستی انجام دهد.

آیه:

خدا در مورد تعیین مقام رسالت می‌فرماید:

آیه: «اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ»

معنی آیه: خدا بهتر می‌داند رسالتش را کجا قرار دهد.

پیام آیه:

علم خدا، منشأ تشخیص توانایی انسان برای عصمت (علم و عصمت پیامبران)

انعام / ۱۲۴

دلیل معصومیت انبیای الهی

آیا یک مانع بیرونی پیامبر صلی الله علیه و آله را از گناه حفظ می‌کند؟

- ۱- پیامبر مانند انسان‌ها غریزه و اختیار دارد.
  - ۲- در مقام عمل به دستورات الهی دچار گناه نمی‌شود.
  - ۳- زیرا کسی گناه می‌کند که هوی و هوس بر او غلبه کند.
  - ۴- پیامبر حقیقت گناه را می‌بیند و می‌داند که با انجام گناه از لطف و رحمت خداوند دور می‌شود و محبت خدا را با هیچ چیز عوض نمی‌کند.
  - ۵- همچنین آنان از چنان بینش عمیقی برخوردارند که در انجام اوامر خداوند گرفتار خطا و اشتباه نمی‌شوند.
- ما انسان‌ها در مورد بعضی از گناهان معصوم هستیم و حتی تصور آن‌ها نیز برای ما ناراحت‌کننده و آزاردهنده است، اما پیامبران دربارهٔ همهٔ گناهان عصمت دارند.

رسول خدا ﷺ، در مدت ۲۳ سال تلاش و با تحمل رنج‌های فراوان، توانست ماندگارترین پیام الهی را به مردم برساند. اکنون جا دارد که ما مسلمانان قدردان مجاهدت‌های پیامبر ﷺ باشیم و با اتحاد نگذاریم دشمنان اسلام زحمات آن حضرت را بی‌اثر کنند.

۱- همبستگی مسلمانان را به دشمنی با یکدیگر تبدیل کرده‌اند.

نقشه دشمنان اسلام:

۲- اختلافات معمولی اقوام و مذاهب اسلامی را بزرگ جلوه داده‌اند.

نتیجه اختلافات مذاهب اسلامی: تجزیه کشورهای بزرگ اسلامی به کشورهای کوچک؛ ۱- قدرت‌های استعمارگر بر کشورها به راحتی تسلط پیدا کنند. ۲- ذخایر کشورها را به تاراج ببرند.

سال‌هاست علمای جهان اسلام به خصوص در ایران، روشنگری‌های فراوانی کردند تا مسلمانان را علیه دشمنان اسلام متحد کنند و مانع درگیری‌های میان آنان شوند. امام خمینی در هر فرصتی مسلمانان را به وحدت دعوت می‌کرد و از اختلافات بازمی‌داشت. ایشان به مسلمانان می‌فرماید:

«ای مسلمانان جهان که به اسلام ایمان دارید به پا خیزید و در زیر پرچم توحید و در سایر تعلیمات اسلام مجتمع شوید و دست خیانت ابرقدرت‌ها را از ممالک خود و خزائن سرشار آن کوتاه کنید. دست از اختلافات و هواهای نفسانی بردارید که شما دارای همه چیز هستید. بر فرهنگ اسلامی تکیه کنید و با غرب و غرب‌زدگی مبارزه کنید و روی پای خود بایستید.»

برنامه‌ای برای وحدت مسلمانان

مسلمانان برای تقویت وحدت میان خود و استفاده از قدرت و امکانات سرزمین‌های اسلامی برای پیشرفت، نیازمند برنامه‌ای هستند که نقشه استعمارگران را خنثی کنند و دل‌های مسلمانان را به یکدیگر نزدیک کنند.

۱- از اهانت و توهین به مقدسات سایر مسلمانان خودداری کنیم. دشمنان برای ایجاد تفرقه از این توهین‌ها استفاده می‌کنند تا به هدف خود برسند.

۲- از مظلومان در تمام نقاط جهان با روش‌های درست دفاع کنیم و برای رهایی آنان از ظلم بکوشیم. پیامبر ﷺ فرمود: «هر کس فریاد دادخواهی مظلومی را که از مسلمانان یاری می‌طلبد، بشنود، اما به یاری آن مظلوم برخیزد، مسلمان نیست.»

اقدامات مسلمانان برای حفظ وحدت

۳- کسانی را که به ظاهر، خود را مسلمان می‌نامند و با دشمنان اسلام دوستی می‌کنند، بشناسیم و فریب برنامه‌هایشان را نخوریم.

روش این گروه‌ها: دشمنان اسلام و صهیونیست‌ها را دوست و برخی مسلمانان را دشمن معرفی می‌کنند تا مردم عادی به تدریج با دشمنان اسلام دوستی کنند و با گروهی از مسلمانان دشمنی کنند.

اندیشه و تحقیق

سوال ۱: نمونه‌هایی از احکام اجتماعی اسلام که اجرای آن‌ها نیازمند تشکیل حکومت است را بیان کنید.

پاسخ: احکام قضایی اسلام (احکام جزایی، قصاص، دیات و ...) خمس، زکات، جهاد و ...

سوال ۲: به نظر شما کدام یک از احکام و دستورات دین اسلام نیاز بیشتری به تشکیل حکومت الهی دارد؟

الف) نماز و روزه واجب	ث) توانمندی نظامی و ایجاد رعب در دل دشمنان
ب) حج	ج) نفی سلطه بیگانگان
پ) امر به معروف و نهی از منکر	چ) کمک به مسلمانان گرفتار در نقاط مختلف جهان
ت) حجاب و پوشش	

پاسخ: مواردی که جنبه اجتماعی داشته و جز در سایه تشکیل حکومت امکان تحقق آن نیست. مواردی مانند توانمندی نظامی، نفی سلطه بیگانگان، کمک به مسلمانان گرفتار

سوال ۳: با توجه به حدیث امام باقر علیه السلام بیان کنید که چرا ولایت از نماز و روزه و سایر عبادات مهم‌تر است؟

پاسخ: زیرا ولایت کلید نماز و حج و روزه است و صاحب ولایت که امام یا رهبران الهی هستند، قطعاً مردم را به سوی این اصول چهارگانه رهبری می‌کنند. به عبارتی رهبری و ولایت رهبران الهی تضمین‌کننده اقامه نماز و پرداخت زکات و برگزاری بهتر حج و روزه هستند.

پرسش‌های تشریحی درس ۴

آیات و احادیث

۱۶۸. حدیث «بَنَى الْإِسْلَامَ عَلَى خَمْسٍ عَلَى الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّوْمِ وَالْحَجِّ وَالْوَلَايَةِ وَ لَمْ يَنَادِ بِشَيْءٍ كَمَا نُوذِيَ بِالْوَلَايَةِ» به کدام مسئولیت پیامبر ﷺ اشاره دارد؟
۱۶۹. آیه «أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ، يُرِيدُونَ أَن يَتَخَكَّمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَ قَدْ أُمِرُوا أَن يَكْفُرُوا بِهِ ...» به کدام دلیل تشکیل حکومت اسلامی اشاره دارد؟
۱۷۰. آیه «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ» به چه موضوعی اشاره دارد؟
۱۷۱. حدیث «روزی پیامبر ﷺ هزار باب از علم را به رویم گشود که از هر کدام هزار باب دیگر گشوده می‌شد.» به کدام مقام پیامبر ﷺ اشاره دارد؟
۱۷۲. آیه «اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ» را ترجمه کنید و بگوئید به چه موضوعی اشاره دارد؟

درستی و نادرستی

درست	نادرست
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

درستی و نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

۱۷۳. اولین اقدام پیامبر ﷺ در بدو ورود به مدینه، دریافت و ابلاغ وحی بود.
۱۷۴. اولین و معتبرترین مرجع علمی برای فهم آیات قرآن، گفتار و رفتار پیامبر ﷺ بود.
۱۷۵. اولین و بزرگ‌ترین معلم قرآن، حضرت علی علیه السلام بود.
۱۷۶. اولین و برترین کاتب و حافظ قرآن، پیامبر ﷺ بود.
۱۷۷. مهم‌ترین پایه اسلام، ولایت است.
۱۷۸. ولایت معنوی پیامبر ﷺ به معنی سرپرستی جامعه اسلامی است.
۱۷۹. تشکیل حکومت اسلامی موجب می‌شود بیگانگان تسلطی بر مسلمانان نیابند.
۱۸۰. پیامبران از چنان بینش عمیقی برخوردارند که در انجام اوامر خداوند گرفتار خطا و اشتباه نمی‌شوند.

عبارت‌های زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱۸۱. نمونه کامل ..... تربیت حضرت علی علیه السلام توسط پیامبر ﷺ بود.
۱۸۲. اگر پیامبر در ..... معصوم نباشد دین الهی به درستی به مردم نمی‌رسد و ..... از مردم سلب می‌شود.
۱۸۳. اگر پیامبر در تعلیم و تبیین دین معصوم نباشد امکان ..... پیدا می‌شود و ..... مردم سلب می‌شود.
۱۸۴. اگر پیامبر در اجرای احکام الهی معصوم نباشد، امکان دارد کارهایی که مخالف دستورهای خداست، انجام دهد و مردم نیز از او .....
۱۸۵. پیامبر با انجام وظایف ..... و در مسیر ..... به مرتبه‌ای از کمال نائل شد که می‌توانست به اذن الهی در عالم خلقت ..... کند.
۱۸۶. یکی از اهداف ارسال پیامبران بود آن بود که مردم، جامعه‌ای بر ..... بنا کنند.

اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

۱۸۷. طاغوت:
۱۸۸. ولایت:
۱۸۹. عصمت:

به پرسش‌های زیر پاسخ کوتاه بدهید.

۱۹۰. منظور از کاتبان و حافظان وحی چیست؟
۱۹۱. اجرای هر قانون چه زمانی صحیح است؟
۱۹۲. ولی و سرپرست حقیقی انسان‌ها کیست؟
۱۹۳. چه کسی تشخیص می‌دهد که فرد توانایی مقاومت در برابر گناه را دارد؟ چرا؟
۱۹۴. سه نمونه از احکام را نام ببرید که نیاز به تشکیل حکومت اسلامی دارد؟
۱۹۵. هدف از تجزیه کشورهای بزرگ به کشورهای کوچک در سده اخیر چیست؟
۱۹۶. ثمره دفاع منطقی از اعتقادات چیست؟

به پرسش‌های زیر پاسخ کامل بدهید.

۱۹۷. مرجعیت دینی پیامبر ﷺ را توضیح دهید.
۱۹۸. علت مصونیت پیامبران از گناه چیست؟ (آیا یک مانع بیرونی پیامبران را از گناه حفظ می‌کند)؟
۱۹۹. ولایت ظاهری یکی از مسئولیت‌های پیامبر ﷺ است. آن را توضیح دهید.
۲۰۰. مهم‌ترین ثمره اخوت مسلمانان با یکدیگر چیست؟
۲۰۱. چرا باید اعتقادات خود را با دانش و استدلال ارتقا ببخشیم؟
۲۰۲. اقدامات مسلمانان برای حفظ و تقویت وحدت را بنویسید.

۲۰۳. کدام گزینه مصداق عملکرد بیست و سه ساله پیامبر ﷺ به‌عنوان آخرین پیام‌رسان الهی است؟

- ۱ دریافت آیات قرآن کریم به طور کامل از فرشته وحی و رساندن آنان به مردم بدون ذره‌ای کم یا زیاد
- ۲ فراخوانی مردم به آخرین و کامل‌ترین برنامه هدایت، تلاش بسیار برای رستگاری، انجام وظیفه سنگین رسالت با استقامت و صبر بی‌مانند
- ۳ تعلیم و تبیین آیات قرآن به منظور دستیابی به معارف، جزئیات احکام و قوانین و آموزش شیوه عمل آن به مردم
- ۴ ولایت و سرپرستی و رهبری جامعه اسلامی و تشکیل حکومت اسلامی در مدینه پس از هجرت به این شهر با کمک مردم مدینه و مهاجرین

۲۰۴. با توجه به تعلیمات قرآن کریم و سیره رسول خدا ﷺ به ترتیب ایشان عهده‌دار کدام مسئولیت‌ها بود؟

- ۱ دریافت و ابلاغ وحی - تعلیم و تبیین تعلیم قرآن (مرجعیت دینی) - اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری)
- ۲ تعلیم و تبیین تعلیم قرآن (مرجعیت دینی) - دریافت و ابلاغ وحی - اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری)
- ۳ اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری) - دریافت و ابلاغ وحی - تعلیم و تبیین تعلیم قرآن (مرجعیت دینی)
- ۴ دریافت و ابلاغ وحی - اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری) - تعلیم و تبیین تعلیم قرآن (مرجعیت دینی)

۲۰۵. کدام گزینه مرتبط با تعلیم و تبیین تعلیم قرآن (مرجعیت دینی) به‌عنوان یکی از مسئولیت‌های پیامبر ﷺ نیست؟

- ۱ دستیابی مردم به معارف بلند قرآن
- ۲ فهم جزئیات و احکام قرآن
- ۳ آموزش شیوه عمل کردن به قرآن
- ۴ خواندن همه آیات قرآن برای مردم

۲۰۶. اولین و معتبرترین مرجع برای فهم عمیق آیات الهی چیست و فایده آن برای مسلمانان کدام است؟

- ۱ قرآن کریم - دستیابی مسلمانان به معنای واقعی بسیاری از معارف قرآن و آموختن شیوه انجام دستورات قرآن
- ۲ قرآن کریم - گسترش عدالت‌خواهی، علم‌دوستی، معنویت و حقوق برابر انسان‌ها
- ۳ گفتار و رفتار پیامبر ﷺ - گسترش عدالت‌خواهی، علم‌دوستی، معنویت و حقوق برابر انسان‌ها
- ۴ گفتار و رفتار پیامبر ﷺ - دستیابی مسلمانان به معنای واقعی بسیاری از معارف قرآن و آموختن شیوه انجام دستورات قرآن

۲۰۷. دلایل ضرورت تشکیل حکومت اسلامی کدام‌اند؟

- ۱ ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام - ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت - ضرورت حفظ استقلال جامعه اسلامی
- ۲ اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی - ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام - ضرورت حفظ استقلال جامعه اسلامی
- ۳ تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت - جامعیت و همه‌جانبه بودن دین اسلام - انسجام درونی در عین نزول تدریجی
- ۴ جامعیت و همه‌جانبه بودن دین اسلام - ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت - ضرورت حفظ استقلال جامعه اسلامی

۲۰۸. اسلام یک دین کاملاً ..... است، یعنی.....

- ۱ سیاسی - علاوه بر توجه به فرد، به زندگی اجتماعی توجه کامل دارد و حتی تا آنجا که مقدور بوده به برخی احکام فردی، همچون عبادت نیز جنبه اجتماعی داده است.
- ۲ اجتماعی - علاوه بر توجه به فرد، به زندگی اجتماعی توجه کامل دارد و حتی تا آنجا که مقدور بوده به برخی احکام فردی، همچون عبادت نیز جنبه اجتماعی داده است.
- ۳ سیاسی - لازم است به تدریج و با توسعه حکومت اسلامی، احکام خداوند در همه ابعاد فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، قضایی به کمک مردم به اجرا درآید.
- ۴ اجتماعی - لازم است به تدریج و با توسعه حکومت اسلامی، احکام خداوند در همه ابعاد فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، قضایی به کمک مردم به اجرا درآید.

۲۰۹. از لحاظ موضوعی، مفهوم کدام آیه به ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام اشاره دارد؟

- ۱ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا نُزِّلَ إِلَيْكَ وَمَا أَزْلَمُوا مِنْ قَبْلِكَ
- ۲ وَ لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا
- ۳ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ
- ۴ رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَ مُنذِرِينَ لئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ

۲۱۰. با توجه به حدیث منقول از امام باقر (ع) «بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ ...» به ترتیب پایه‌های دین اسلام کدامند؟

- ۱ نماز - زکات - روزه - حج - ولایت
- ۲ نماز - روزه - زکات - خمس - حج - ولایت
- ۳ نماز - روزه - زکات - خمس - حج - ولایت
- ۴ نماز - زکات - روزه - خمس - حج - ولایت

۲۱۱. اگر معتقد باشیم که ولی و سرپرست حقیقی انسان‌ها خداست، پیامد این اعتقاد چیست؟

- ۱ فرمانبرداری و اطاعت از دستورهای خداوند واجب و ضروری است.
- ۲ فرمانبرداری از دستورات پیامبران و امامان واجب و ضروری است.
- ۳ فرمانبرداری از دستورات خداوند و برگزیدگان او ضروری و واجب است.
- ۴ فرمانبرداری از دستورات خداوند واجب ولی برگزیدگان او مستحب است.

۲۱۲. پذیرش حکومت طاغوت و انجام دستورهای او بر ..... است، لازمه مقابله با طاغوت .....

- ۱ مؤمنان - حرام - وجود حکومت غیرطاغوتی
- ۲ مسلمانان - حرام - وجود حکومت غیرطاغوتی
- ۳ مؤمنان - جایز نیست - ممانعت از سلطه بیگانگان
- ۴ مسلمانان - جایز نیست - ممانعت از سلطه بیگانگان

۲۱۳. علت گرفتاری «ایمان پنداران» به وسوسه‌های گمراه کننده شیطان چیست؟

- ۱ [۱] يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا نَزَّلَ إِلَيْكَ
۲ [۲] يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ
۳ [۳] وَ قَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ
۴ [۴] لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ

۲۱۴. به ترتیب «ویژگی» و «مأموریت» ایمان پنداران کدامند؟ ثمره مراجعه به طاغوت برای حل مشکلات اجتماعی چیست؟

- ۱ [۱] يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضَلَّهُمْ - قَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا عذاب‌های سخت
۲ [۲] يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ - لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ عذاب‌های سخت
۳ [۳] يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ - لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ گمراهی بسیار
۴ [۴] يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضَلَّهُمْ - قَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا گمراهی بسیار

۲۱۵. از لحاظ رتبه «ولایت و سرپرستی جامعه» که ولایت ظاهری نام دارد، از ولایت معنوی ..... است و راه دستیابی به ولایت معنوی ..... است.

- ۱ [۱] برتر - ایمان و عمل
۲ [۲] پایین‌تر - ایمان و عمل
۳ [۳] برتر - عبودیت و بندگی
۴ [۴] پایین‌تر - عبودیت و بندگی

۲۱۶. حدیث «روزی رسول خدا ﷺ هزار باب از علم به رویم گشود که از هر کدام، هزار باب دیگر گشوده می‌شد.» به کدام امر اشاره دارد؟

- ۱ [۱] ولایت معنوی که معلول هدایت معنوی است.
۲ [۲] هدایت معنوی که معلول ولایت معنوی است.
۳ [۳] ولایت ظاهری که برتر از ولایت معنوی است.
۴ [۴] ولایت معنوی که همان سرپرستی و رهبری جامعه است.

۲۱۷. منظور از عصمت پیامبر ﷺ چیست؟ فقدان این ویژگی در پیامبران چه پیامدی دارد؟

- ۱ [۱] تحت تأثیر هواهای نفسانی قرار نگرفتن و مرتکب گناه و خطا نشدن - عدم اعتماد و پیروی از پیامبر ﷺ
۲ [۲] تحت تأثیر هواهای نفسانی قرار نگرفتن و هدایت باطنی افراد - از دست رفتن اعتماد مردم به دین
۳ [۳] هدایت باطنی افراد و اجتناب از خطا و اشتباه - گمراهی مردم با سرمشق‌گیری از دستورات پیامبر ﷺ
۴ [۴] مشاهده عالم غیب و پیروی از دستورات خداوند - امکان انحراف در تعالیم الهی

۲۱۸. «به درستی به مردم نرسیدن دین الهی»، «سلب امکان هدایت از مردم» و «از دست رفتن اعتماد مردم به دین» به ترتیب معلول عدم عصمت

پیامبران ﷺ در کدام مسئولیت‌ها است؟

- ۱ [۱] اجرای احکام الهی - دریافت و ابلاغ وحی - تعلیم و تبیین تعلیم وحی
۲ [۲] تعلیم و تبیین تعلیم وحی - تعلیم و تبیین تعلیم وحی - دریافت و ابلاغ وحی
۳ [۳] دریافت و ابلاغ وحی - تعلیم و تبیین تعلیم دین - دریافت و ابلاغ وحی
۴ [۴] دریافت و ابلاغ وحی - دریافت و ابلاغ وحی - تعلیم و تبیین تعلیم دین

۲۱۹. مفهوم مستفاد شده از آیه «اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ» چیست؟

- ۱ [۱] وقتی خداوند کسی را به پیامبری برمی‌گزیند، معلوم می‌شود که وی می‌تواند مسئولیت خود را به درستی انجام دهد.
۲ [۲] فقط خداوند می‌تواند تشخیص دهد چه فردی توانایی مقاومت در مقابل وسوسه گناه را دارد.
۳ [۳] فقط خداوند از آشکار و نهان افراد اطلاع دارد و می‌تواند توانایی فرد در دوری از گناه را تشخیص دهد.
۴ [۴] پیامبران با اینکه مانند انسان‌ها گزینه و اختیار دارند ولی در مقام عمل به دستورات الهی دچار گناه نمی‌شوند.

۲۲۰. موضوع روشنگری‌های فراوان علما و دانشمندان دلسوز جهان اسلام و به خصوص ایران در سال‌های اخیر چه بود؟ علت بسترساز آن کدام امر است؟

- ۱ [۱] بازداشتن زورگویان و مخالفان از تجاوز به حقوق ملت‌های مسلمان - بزرگ جلوه دادن اختلافات کوچک و تفرقه میان شیعه و سنی
۲ [۲] مقابله با سیاست تجزیه کشورهای بزرگ به کشورهای کوچک در سده‌های اخیر - از بین بردن اتحاد مسلمانان و تشکیل دولت‌های وابسته
۳ [۳] جلوگیری از تاراج سرمایه‌های مسلمانان و برقراری وحدت اسلامی - طرح قدرت‌های بزرگ برای تبدیل کشورهای بزرگ به کشورهای کوچک
۴ [۴] اتحاد مسلمانان بر علیه دشمنان و ممانعت از درگیری میان آنان - طرح قدرت‌های استعماری برای تجزیه، و تاراج ذخایر کشورهای بزرگ اسلامی

۲۲۱. امام خمینی رحمته‌الله‌علیه در سخنی به مسلمانان جهان توصیه می‌کند که در سایه ..... مجتمع شوند و با ..... مبارزه کنند و بر ..... تکیه زنند.

- ۱ [۱] تعلیمات اسلام - عقاید جاهلی - تعلیمات اسلام
۲ [۲] تعلیمات اسلام - غرب و غرب‌زدگی - فرهنگ اسلام
۳ [۳] باورهای مشترک - عقاید جاهلی - فرهنگ اسلام
۴ [۴] باورهای مشترک - غرب و غرب‌زدگی - تعلیمات اسلام

۲۲۲. لازمه تقویت وحدت مسلمانان و استفاده از قدرت و امکانات بی‌ظنیر سرزمین‌های اسلامی برای پیشرفت چیست؟

- ۱ [۱] دفاع درست و منطقی از مظلومان در تمام نقاط جهان و تلاش برای رهایی آنان از ظلم
۲ [۲] دست برداشتن از اختلافات و هواهای نفسانی و تکیه بر فرهنگ اسلامی و مبارزه با غرب و غرب‌زدگی
۳ [۳] دور ندانستن خود از سایر مسلمانان و تلاش برای پیشرفت جهان اسلام و پیروزی و سربلندی مسلمانان، در تمام نقاط جهان
۴ [۴] اجرای برنامه دقیق خنثی‌کننده نقشه‌های تفرقه‌افکنانه استعمارگران و عوامل آنان و نزدیک کننده دل‌های مسلمانان به یکدیگر

پاسخنامہ تشریح

۱۵۱. گزینه ۳ ﴿﴾ آسان‌ترین راه برای غیر الهی نشان‌دادن اسلام و قرآن کریم، آوردن سوره‌های مشابه یکی از سوره‌های قرآن است. تلاش مخالفان قرآن در رابطه با آوردن سوره‌های مشابه یکی از سوره‌های آن تاکنون توسط هیچ‌یک از مراکز علمی و تخصصی، مورد قبول واقع نشده است و جملگی به فراموشی سپرده شده‌اند.

۱۵۲. گزینه ۱ ﴿﴾ هر کتابی از دو جنبه قابل بررسی است: اول جنبه لفظی و دوم جنبه محتوایی. (حتماً این ترتیب را به خاطر داشته باشید) قرآن کریم از هر دو جنبه معجزه است.

۱۵۳. گزینه ۱ ﴿﴾ ساختار زیبا و آهنگ موزن و دلنشین کلمه‌ها و جمله‌ها، شیرینی بیان و رسایی تعبیرات با وجود اختصار سبب شده بود که سران مشرکان، مردم را از شنیدن قرآن منع کنند و اگر کسی برای شنیدن قرآن نزد پیامبر ﷺ می‌رفت یا از پشت دیوار خانهٔ پیامبر ﷺ به قرآن‌خواندن ایشان گوش فرا می‌داد، او را مجازات می‌کردند.

۱۵۴. گزینه ۲ ﴿﴾ این جنبهٔ اعجاز (اعجاز محتوایی) برای کسانی که زبان قرآن را نمی‌دانند و فقط از ترجمه‌ها استفاده می‌کنند نیز قابل فهم و درک است و آیهٔ «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ...» اشاره به آن دارد.

۱۵۵. گزینه ۳ ﴿﴾ می‌دانیم که آثار و نوشته‌های اولیهٔ دانشمندان و متفکران با آثار دوران پختگی آن‌ها متفاوت است، از این رو دانشمندان معمولاً در نوشته‌های گذشتهٔ خود تجدید نظر می‌کنند و اگر بتوانند، کتاب‌های گذشتهٔ خود را اصلاح می‌نمایند. در حالی که قرآن احتیاج به تجدید نظر و اصلاح ندارد. این مطلب با مفهوم آیهٔ «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ...» ارتباط مفهومی دارد.

۱۵۶. گزینه ۳ ﴿﴾ با این که بیش از شش هزار آیهٔ قرآن کریم در طول ۲۳ سال به تدریج نازل شده و دربارهٔ موضوعات متنوع سخن گفته است، نه تنها میان آیات آن تعارض و ناسازگاری نیست، بلکه آياتش دقیق‌تر از اعضای بدن با یکدیگر هماهنگی دارند و همدیگر را تأیید می‌کنند. (هر سه مورد مربوط به اعجاز محتوایی قرآن و انسجام درونی در عین نزول تدریجی است).

۱۵۷. گزینه ۱ ﴿﴾ طرح موضوعات متنوع در قرآن مربوطه به انسجام درونی در عین نزول تدریجی است و تلاش برای اصلاح جامعه و طرح موضوع‌هایی همچون عدالت‌خواهی، علم‌دوستی، معنویت و حقوق برابر انسان‌ها مربوط به تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت است.

۱۵۸. گزینه ۴ ﴿﴾ سخن گفتن قرآن دربارهٔ موضوعات متنوع مربوط به «انسجام درونی در عین نزول تدریجی» و طرح موضوعاتی همچون عدالت‌خواهی، علم‌دوستی، معنویت و حقوق برابر انسان‌ها مربوط به «تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت» است.

۱۵۹. گزینه ۳ ﴿﴾ حدیث منقول از امام باقر علیه السلام که فرمود: «خداوند آن چه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد در کتابش آورده است»، بیانگر جامعیت و همه‌جانبه بودن قرآن به‌عنوان یکی از جنبه‌های اعجاز محتوایی آن است.

۱۶۰. گزینه ۳ ﴿﴾ حرکت زمین و انبساط جهان، به ذکر نکات علمی بی‌سابقه، و سخن گفتن از حقوق مادی و معنوی، به جامعیت و همه‌جانبه بودن قرآن اشاره دارد.

۱۶۱. گزینه ۳ ﴿﴾ قرآن کریم به برخی نکات علمی اشاره می‌کند که در تمام دنیای آن روز بی‌سابقه بوده است و بعدها به مرور زمان توسط دانشمندان کشف شده است.

۱۶۲. گزینه ۳ ﴿﴾ قرآن فقط از امور معنوی یا آخرت و رابطهٔ انسان با خدا سخن نمی‌گوید، بلکه از زندگی مادی و دنیوی انسان و مسئولیت‌های

اجتماعی و رابطهٔ وی با انسان‌های دیگر نیز سخن می‌گوید. این موارد مربوط به جامعیت و همه‌جانبه بودن قرآن است.

۱۶۳. گزینه ۱ ﴿﴾ قرآن کریم از حرکت زمین به ذلول تعبیر کرده است، یعنی شتر رامی که هنگام حرکت سوار خود را آزار نمی‌دهد. و این تعبیر به اعجاز محتوایی قرآن و ذکر نکات علمی بی‌سابقه اشاره دارد.

۱۶۴. گزینه ۳ ﴿﴾ بر طبق نظریهٔ انبساط جهان، کهکشان‌ها با سرعت فوق‌العاده‌ای در حال حرکت و فاصله‌گرفتن از یکدیگر هستند و در نتیجهٔ آن، جهان هستی مدام در گسترش و انبساط است.

۱۶۵. گزینه ۲ ﴿﴾ به کار بردن بیش از ۷۷۰ بار کلمهٔ «علم» و ۱۸۵ بار «گوش‌دادن» در قرآن کریم به تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت اشاره دارد.

۱۶۶. گزینه ۴ ﴿﴾ قرآن کریم با بیان کرامت زن و تساوی وی با مرد در انسانیت، اعلام کرد هر کس از مرد و زن عمل صالح انجام دهد و اهل ایمان باشد خداوند بر او حیات پاک و پاکیزه می‌بخشد.

۱۶۷. گزینه ۴ ﴿﴾ قرآن کریم بر کرامت، عزت و عفاف زن تأکید کرد تا در جامعه مورد سوء استفادهٔ مرد قرار نگیرد.

درس چهارم

۱۶۸. ولایت ظاهری (اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی)

۱۶۹. ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت

۱۷۰. ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام

۱۷۱. ولایت معنوی

۱۷۲. خدا بهتر می‌داند رسالتش را کجا قرار دهد. فقط خداست که می‌تواند توانایی هر فرد در دوری از گناه را تشخیص دهد. - وقتی خدا کسی را به پیامبری برمی‌گزیند معلوم می‌شود که وی می‌تواند مسئولیت خود را به درستی انجام دهد.

۱۷۳. نادرست (رسول اکرم ﷺ بعد از هجرت به مدینه به کمک انصار و مهاجران حکومتی بر مبنای قوانین اسلام بی‌ریزی کرد.)

۱۷۴. درست

۱۷۵. نادرست (اولین و بزرگ‌ترین معلم قرآن پیامبر ﷺ می‌باشد.)

۱۷۶. نادرست (اولین و برترین کاتب و حافظ قرآن حضرت علی علیه السلام است.)

۱۷۷. درست

۱۷۸. نادرست (سرپرستی جامعه مربوط به ولایت ظاهری است.)

۱۷۹. درست

۱۸۰. درست

۱۸۱. هدایت معنوی

۱۸۲. دریافت و ابلاغ وحی - امکان هدایت

۱۸۳. انحراف - اعتماد

۱۸۴. سرمشق بگیرند.

۱۸۵. عبودیت و بندگی - قرب الهی - تصرف

۱۸۶. اساس عدل

۱۸۷. کسانی که به مردم فرمان می‌دهند و قانون‌گذاری می‌کنند در حالی که فرمان و قانون‌شان نشئت گرفته از فرمان الهی نیست، طاغوت نامیده می‌شوند.

۱۸۸. سرپرستی و رهبری است.

۱۸۹. محفوظ بودن از گناه و خطا است.

۱۹۰. نویسندگان قرآن را کاتبان و آنان را که قرآن را به خاطر سپرده و حفظ می کردند حافظان وحی می گویند.

۱۹۱. هنگامی صحیح است که به گونه ای به قانون الهی و فرمان او بازگردد.

۱۹۲. خداوند

۱۹۳. خداوند - چون از آشکار و نهان افراد اطلاع دارد و می تواند توانایی فرد در دوری از گناه را تشخیص دهد.

۱۹۴. خمس - زکات - حقوق خانواده - امر به معروف و نهی از منکر - مبارزه با ظلم - جهاد

۱۹۵. قدرت های استعمارگر به راحتی بتوانند بر آنها سلطه پیدا کنند و ذخایر آنان را به تاراج ببرند.

۱۹۶. دلها را به یکدیگر نزدیک می کند.

۱۹۷. پیامبر علاوه بر رساندن وحی به مردم وظیفه تعلیم و تبیین آیات قرآن را نیز بر عهده داشت تا مردم بتوانند به معارف دست یابند و جزئیات احکام و قوانین را بفهمند و شیوه عمل کردن به آن را بیاموزند. گفتار و رفتار پیامبر اولین و معتبرترین مرجع علمی برای فهم عمیق آیات الهی است و مسلمانان با مراجعه به گفتار و رفتار آن حضرت به معنای واقعی بسیاری از معارف قرآنی پی می برند و شیوه انجام دستورات قرآنی را می آموزند.

۱۹۸. پیامبران با اینکه مانند انسانها غریزه و اختیار دارند در مقام عمل به دستورات الهی دچار گناه نمی شوند زیرا کسی گناه می کند که هوی و هوس بر او غلبه کند. آنان حقیقت گناه و معصیت را مشاهده می کنند و می دانند که با انجام آن از لطف و رحمت خدا دور می شوند و محبت به خدا را با هیچ چیز عوض نمی کنند.

۱۹۹. پیامبر ﷺ ولی و سرپرست جامعه است. به محض اینکه مردم مدینه، اسلام را پذیرفتند به این شهر هجرت کرد و به کمک مردم آن شهر و مهاجران مکه حکومتی را که بر مبنای قوانین اسلام اداره می شد پی ریزی کرد و مسجد را که در بدو ورود به مدینه ساخته بود، محل حکومت و رهبری خود قرار داد و با توسعه حکومت اسلامی احکام خدا را با کمک مردم به اجرا درآورد و به گسترش عدالت پرداخت.

۲۰۰. به وجود آمدن قدرت بزرگی است که زورگویان و مخالفان با اسلام را از تجاوز به حقوق ملت های مسلمان باز می دارد و فرصت پیشرفت مسلمانان را فراهم می کند.

۲۰۱. بتوانیم با دیگر مسلمانان بر اساس معرفت و استدلال سخن بگویم و اعتقادات خود را به نحو صحیح و بدون نزاع و ناسزاگویی بیان کنیم.

۲۰۲. ۱- از اهانت و توهین به مقدسات سایر مسلمانان خودداری کنیم. ۲- از مظلومان در تمام نقاط جهان، با روش های درست دفاع کنیم. ۳- کسانی که به ظاهر خود را مسلمان می نامند ولی با دشمنان اسلام دوستی می ورزند، بشناسیم و فریب برنامه های آنان را نخوریم.

۲۰۳. **گزینه ۲** پیامبر اکرم ﷺ به عنوان آخرین پیام رسان الهی، به مدت بیست و سه سال مردم را به آخرین و کامل ترین برنامه هدایت فراخواند و برای رستگاری آنان و نجاتشان از گمراهی، تلاش بسیاری کرد و با استقامت و صبری بی مانند، وظیفه سنگین رسالت را به پایان رساند.

۲۰۴. **گزینه ۱** با توجه به تعلیمات قرآن کریم و سیره رسول خدا ﷺ ایشان به عنوان فرستاده خداوند به ترتیب سه مسئولیت دریافت و ابلاغ وحی، تعلیم و تبیین تعالیم قرآن (مرجعیت دینی) و اجرای قوانین

الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری) را بر عهده داشت.

۲۰۵. **گزینه ۴** «خواندن همه آیات قرآن برای مردم» مربوط به دریافت و ابلاغ وحی به عنوان یکی از مسئولیت های پیامبر ﷺ است.

۲۰۶. **گزینه ۴** اولین و معتبرترین مرجع برای فهم عمیق آیات الهی گفتار و رفتار پیامبر ﷺ است و مسلمانان با مراجعه به گفتار و رفتار آن حضرت به معنای واقعی بسیاری از معارف قرآن پی می برند و شیوه انجام دستورات قرآن را می آموزند.

۲۰۷. **گزینه ۱** دلایل ضرورت تشکیل حکومت اسلامی عبارتند از: الف) ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام ب) ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت پ) ضرورت حفظ استقلال جامعه اسلامی.

۲۰۸. **گزینه ۲** اسلام دینی اجتماعی است؛ یعنی علاوه بر توجه به فرد، به زندگی اجتماعی توجه کامل دارد و حتی تا آنجا که مقدور بوده، به برخی احکام فردی، همچون عبادت نیز جنبه اجتماعی داده است.

۲۰۹. **گزینه ۳** مفهوم این آیه به ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام به عنوان یکی از دلایل ضرورت تشکیل حکومت اسلامی اشاره دارد.

۲۱۰. **گزینه ۱** با توجه به حدیث منقول از امام باقر علیه السلام پایه های دین اسلام عبارتند از: نماز، زکات، روزه، حج و ولایت. «بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ عَلَى الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّوْمِ وَالْحَجِّ وَالْوَلَايَةِ وَ لَمْ يُنَادِ بِشَيْءٍ كَمَا نُودِيَ بِالْوَلَايَةِ».

۲۱۱. **گزینه ۳** ولی و سرپرست حقیقی انسانها خداست و به همین جهت فرمان برداری و اطاعت از دستوره های او و کسانی که خودش معین کرده ضروری و واجب است.

۲۱۲. **گزینه ۲** پذیرش حکومت طاغوت و انجام دستوره های او بر مسلمانان حرام است. بنابراین لازم است در جامعه، حکومتی وجود داشته باشد که طاغوتی نباشد.

۲۱۳. **گزینه ۲** کسانی که گمان می کنند به آنچه بر تو نازل شده ایمان آورده اند چون می خواهند داوری را نزد طاغوت ببرند «يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ» شیطان می خواهد آنان را به گمراهی آشکار بکشاند.

۲۱۴. **گزینه ۳** ایمان پنداران ویژگی های شان این است که داوری را نزد طاغوت می برند «يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ»، در حالی که مأموریت آنها این بود که به آن کفر بورزند «قَدْ أَمُرُوا أَنْ يُكْفَرُوا بِهِ». ثمره مراجعه به طاغوت برای حل مشکلات اجتماعی گمراهی بسیار است. «ضلالاً بعيداً».

۲۱۵. **گزینه ۲** رسول خدا ﷺ از طرف خداوند، مسئول تشکیل حکومت و اجرای قوانین اسلام است، یعنی ولایت و سرپرستی جامعه را بر عهده دارد و این همان ولایت ظاهری است، اما آن حضرت ولایت معنوی را نیز عهده دار است. ولایت معنوی همان سرپرستی و رهبری معنوی انسانهاست که مرتبه ای برتر و بالاتر از ولایت ظاهری شمرده می شود.

۲۱۶. **گزینه ۲** حدیث «روزی رسول خدا ﷺ هزار باب از علم به رویم گشود که از هر کدام هزار باب دیگر گشوده می شد.» به هدایت معنوی اشاره دارد که معلول ولایت معنوی است.

۲۱۷. **گزینه ۱** پیامبر زمانی می تواند مسئولیت خود را به درستی انجام دهد که تحت تأثیر هواهای نفسانی قرار نگیرد و مرتکب گناه و خطا نگردد. نبودن این ویژگی در پیامبر باعث می شود که مردم به او اعتماد و از وی پیروی نکنند.

۲۱۸. **گزینه ۴** اگر پیامبری در دریافت و ابلاغ وحی به مردم معصوم نباشد، دین الهی به درستی به مردم نمی رسد و امکان هدایت از مردم سلب می شود و اگر پیامبری در تعلیم و تبیین دین و وحی الهی